

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Радка Емилова Василева, Факултет Педагогика, катедра Дидактика, СУ „Св. Кл. Охридски“ член на научно жури, утвърдено със заповед РД 38-471/ 27.09.2021 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

Относно: дисертация на тема „Образователни представления за усъвършенстване публичната изява на ученици от начална училищна възраст“, разработена от Евгения Валентинова Роева за присъждане на ОНС „доктор“ по 1.2. Педагогика, научна специалност „Теория на възпитанието и дидактика (Анимация и образование)“, с научен ръководител проф. д-р Радка Емилова Василева

Обща оценка на дисертационния труд

Темата на дисертацията е изключително тясно свързана с основното амплуа на Евгения Роева като професионална куклена актриса, която се посвещава на систематично и последователно проучване на симбиозата на проблеми на публичността в представянето на ученици от НУВ, образованието и театъра. Тази ѝ насоченост не е случайна, защото още от ученическите си години тя попада като асистент актьор в театрална трупа във Варна, където Образователен театър прави представления посредством свой филиал. След получаване на бакалавърската си степен по Актьорско майсторство в НАТФИЗ започва работа вече като професионална актриса в Образователен театър и в неговото продължение Театър „Забавна наука“. Водена от стремежа си да се посвети на научни изследвания прави магистърска квалификация във Философски факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ в програмата Реторика, където защитава теза за Релациите на текстове с документален порядък между различни централните всекидневници, излизачи в България. Най – яркото влияние, което обаче получава, е от общуването с учениците от НУВ по време на интерактивните образователни представления, в които тя участва не само като актьор, но и работи като творчески мениджър на театъра. Децата и тяхното обучение чрез средствата на театъра въздействат стимулиращо на артистичните ѝ превъплъщения, но и очертават серия от проблеми и предизвикателства, които могат да намерят своите решения само чрез научно обоснован изследователски подход, който да се проектира в задълбочена научно-приложна работа.

Големият проблем, който тя забелязва във всекидневната си работа с десетки класове в столичните ни училища е свързан с публичното говорене и изява на децата. Тя

споделя тревога от това, че много деца нямат никакъв опит да говорят пред другите, да изказват публично своето мнение, защото се притесняват по най-различни причини от своите съученици и от всякаква публика. Всичко това на фона на изключително добре подготвени и осъществявани публични, образователно проектирани активности в Европа, които стимулират децата към публична изява, популяризират я и я правят част от обичайните активности и събития на всяко училище. Не само в Европа, а и в целия свят тя се превръща в обект на изследвания, национална отговорност и обществена загриженост към развитието на говорните умения на децата, на тяхното личностно развитие и осъществяване като граждани, които могат не само да формират свое отношение към различни проблеми, но и да го представят публично.

Докторската ѝ изследователска програма я насочи към работа с един ученически клас от многото, с които работи театър „Забавна наука“. С децата от този клас тя работи през целия, три годишен период на докторантурата си. В края на този процес децата са индивидуално заснети и излъчвани от класната стая пред публиката на класа, но и на родителите, които ги наблюдават през екраните на дигиталните си устройства.

В теоретичното си изследване Евгения Роева представя подходи от образованието и театъра, в които текстовете като специфично образователно съдържание трансформиращо се в сценарии, влизането в ролята и изборът на образ, в който да се превъплътят учениците са идейно и формално свързани с образователните представления, които използва и поставя във фокуса на изследването си. В тази част от дисертацията си тя показва познания, които очертават една богата на идеи, разработвана по най-различен начин, интересна и обещаваща картина за още по-успешно и ефективно интегриране на тези две области. Да работи с сферата на педагогическото, психологическо и философското познание за човек от театралните среди е изключително предизвикателство, защото професионалното навлизане в тези науки изисква много специално положени усилия, запознаване с огромно количество информация и нейното специфично селектиране. Тя се е справила отлично като е подбрала и представила концепции, които са достатъчно представителни и свързани на нивото, което е нужно за целите на работата ѝ. Уникалното съчетание на образователните идеи и театралните форми поставя като база на работата си както поставянето пред публика и като обучителен инструмент на кратка пиеса с децата от класа, така и обучителната си програма, която осъществява в периода на първата вълна от пандемията на Ковид -19 в страната ни. Несъмнен принос на докторантката е този

уникален театрално-образователен подход, който тя съумява да превърне в своеобразна презентация на синергията на арт техники за ролево влизане с образователно съдържание (текстове, трансформирани в своеобразни сценарии) в обучение на малки ученици в умения за публична изява като последователи на автора на текста, актьори, режисьори или сценаристи. Тя поощрява учениците не само към влизане в избрана роля, но и към интерпретация на текстове, които подбира за публичната им изява изключително майсторски- интересни, актуални, проблематизиращи , които вълнуват както децата, така и възрастните. Научава децата да се интересуват от публиката по един професионален начин- конструктивно т.е. да я ангажират със собствената си изява на основата на интересна роля и лични идеи, които могат да си изберат сами и да представят публично. Всичко в работата ѝ с деца протича игрово , забавно и наситено с идеи, които могат веднага да се приложат. Този обучителен и арт подход е иновативен за публичното говорене, различно от онова, което може да се открие в теорията и практиката на обучение за учениците от началните училища в публични речи и говорене, в реторичните конкурси или състезания по дебати, където в обучението за подобни изяви доминират спазването на реторични правила, съблюдаването на процесуални инструкции към поведението пред публика и репетициите за публична изява в защитена среда. Евгения Роева прави сравнителен анализ, който демонстрира отличителността на приложения от нея подход в сравнение както с обучителната практика, така и с научните и творчески постижения на много други автори и творци в тази твърде специфична област.

Евгения още на теоретично ниво вижда възможности в различните театрални подходи още от някогашната Комедия Дел Арте, както и на Документалния и Импровизационен театър от днешно време, за да пробуди нова енергия, която да открие много по-пряк път към стимулиране на страст в децата на България към активна, смела и самостоятелна публичната изява. Усилията ѝ са насочени към всички деца, което се вижда чрез работата ѝ с един обичаен училищен клас и това прави дисертационното изследване особено важно в теоретико- практически план. Тя отдава артистичния си и образователен потенциал на всяко дете в класа, а не само на онези, у които възрастните забелязват талант или се обучават специално в артистични умения. С всички деца тя работи като със зрители на образователни представления, както и по поставянето на пиеса, в която взима участие целия клас и по индивидуалното им представяне.

Изследователската ѝ работа също е изключително добре планирана, структурирана и представена. Експертната оценка, която е един от основните изследователски метода се съпровожда от профилна карта, която е авторски проект, който е съставен като резултат на огромния ѝ , вече около 10 годишен опит с деца от НУВ. Съставената профилна карта съдържа категории, които операционализират понятието за публична изява за деца от НУВ и го презентират в неговото развитие и усъвършенстване от по-ниски нива към по-високи. Чрез този авторски инструмент се очертава много прецизно и точно, чрез определени индикатори, които са детайлно характеризирани от авторката, усъвършенстването на публичната изява на учениците в един ученически клас. Експертите регистрират тези различни нива при всяко дете и в резултат се получават данни, които обогатяват световния регистър от постижения на включването на арт подходи като използвания от Евгения Роева в образованието, а именно: децата с удоволствие влизат в роли, които са избрани от тях като се опитват да импровизират ролевото си превъплъщение; стараят се да интерпретират предложени текстове и да създават сценарии от тях, защото това се приема не само като допустимо, но и се награждава от публиката при изпълнение на тяхното уникално монологично образователно представление. Това, че няма нито едно дете от класа, което да откаже участие и да представи монологично представление като своя самостоятелна публична изява също е несъмнено постижение на докторантката.

Като част от изследователския репертоар е проведено и интервю с децата, което регистрира промяната на тяхното отношение към собствената им изява, но дава индикации и за множество други съпровождащи участието им ефекти, които се откриват в отношението им към училищния им живот. Афективният компонент, съдържащ се в интервюто отразява повишаване на нивото на приемане на училището, което работи със средства на театъра като важно и значимо в живота на учениците.

Прецизният анализ на данните посредством съвременни изследователски методи, приети като надеждни и оформлението в графики, таблици и произтичащи заключения отговарят на всички изисквания за научно изследване от най-висок порядък на валидност на данните, представителност на извадката и възможности за бъдещо приложение в сходни изследвания.

Оценка на научните резултати и приноси на кандидата

Съдържанието на дисертационния труд, автореферата, проведеното емпирично изследване , изпълнението му, представянето му като текстова и визуална информация,

както и огромният обем научна, педагогическа и творческа работа, напълно ме убеждават, че Евгения Роева задълбочено и всеотдайно е работила и продължава да работи за усъвършенстването на публичната изява на учениците от начална училищна възраст.

Приносите , които е посочила отразяват коректно и точно значимостта на дисертационната ѝ работа. Това са резултати, които със своята представителност ще станат част от приноса на страната ни към световната база данни за приноса на образованието чрез изкуство като платформа за развитие на децата и обществото.

Заклучение

Смятам, че дисертацията „Образователни представления за усъвършенстване публичната изява на ученици от начална училищна възраст ”, разработена от Евгения Валентинова Роева отговаря на всички изисквания за дисертационно изследване. Спазени са всички процедури и изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение.

Давам **изцяло положителна** оценка на дисертационния труд. Позволявам си да предложа на членовете на уважаемото научно жури да гласуват **положително** за даване на образователната и научна степен „доктор” по 1.2. Педагогика, Теория на възпитанието и дидактика (Анимация и образование) на Евгения Валентинова Роева.

11. 11. 2021 г.

Гр. София

проф. д-р

/Радка Емилова Василева /